

Wagner Károly, Takács Lajos

Átmeneti védett terek alkalmazása és kialakítása

Rövid tanulmányunkban azt vizsgáltuk meg, hogy a 9/2008 (II.22.) ÖTM rendelettel megjelent Országos Tűzvédelmi Szabályzatban is szereplő átmeneti védett terekkel a menekülés, mentés feltételei miként javíthatók, elsősorban az akadálymentes épület(rész)ek esetében.

A felsorolt elvek természetesen a mozgásban, cselekvőképességben korlátozott személyek elhelyezésére, foglalkoztatására, stb. szolgáló speciális rendeltetések esetén is alkalmazhatóak.

Jogszabályi háttér

A jelenlegi építési jogszabályok nem vagy csak egyes esetekben vonatkoznak mozgásukban vagy cselekvőképességükben korlátozottak kimenekíthetőségének igazolására. Alapvető probléma, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 31.§. (d) pontja szerint 1998. január 1. óta kötelező közhasználatú épületek esetében a mozgásukban korlátozott személyek részére is a biztonságos és akadálymentes megközelíthetőség megteremtése, azonban a benntartózkodók közül a mozgásukban vagy cselekvőképességükben korlátozott, de önálló menekülésre korlátozottan képes személyek számára a tűz esetén megfelelő kiürítési lehetőségek biztosítására nincs részletes jogszabály vagy nemzeti szabvány.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 2007. évi módosítása óta az *egyenlő esélyű hozzáférés* fogalmában utal a kiürítés, menekítés fontosságára:

- *h) egyenlő esélyű hozzáférés: a közszolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető; továbbá az az épület, amelyben a közszolgáltatást nyújtják, mindenki számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, **vészhelyzetben biztonsággal elhagyható**, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók és a szolgáltatások egyformán igénybe vehetők.*

Ebben az ellentmondásos helyzetben minimális változást hozott az Országos Településrendezési és Építésügyi Követelmények módosításáról szóló 182/2008 (VII.14.) Kormányrendelet 36.§.:

- (6) Biztonsági felvonót akkor kell létesíteni, ha azt más jogszabály előírja, vagy ha az építmények kiürítésének, a mentésnek feltétele, továbbá a (2)*

bekezdés b) pontja szerinti esetekben, ha a mentési feltételei más módon nem biztosíthatók.

A mozgásukban korlátozottak vízszintesen, illetve kis lejtésű rámpákon viszonylag könnyen mozognak, a fő nehézség a szintkülönbségek leküzdésében van; lépcsőn nem vagy csak lassan, nehezen tudnak közlekedni, a normál felvonók pedig tűz esetén nem használhatók, a biztonsági felvonók kialakítása pedig az önálló használatot nem teszik lehetővé. Az utóbbi probléma az OTSZ módosítása során a fogalmak közé már „meghirdetten” bekerülő *menekülési felvonó* jogszabályba emelésével megoldódhat (Védelem, 2009/2. szám 50-52. oldal).

- a) Földszintes épület esetén a kiürítés közvetlen a szabadba történhet, ezen épületek esetén csak a menekülési útvonalak akadálymentesítését kell az OTÉK 4 sz. melléklete alapján megoldani.
- b) Több építményszinttel rendelkező épület esetén a kiürítés egy szinten belül (sík közlekedési úton vagy legfeljebb az OTÉK 4 sz. mellékletben megengedett rámpán) **védett térbe** történjen:
  - szomszédos tűzszakaszba;
  - átmeneti védett térbe.

Átmeneti védett terek kialakításának jellemzői

Az átmeneti védett terek építészeti – tűzvédelmi kialakítása az alábbiak figyelembe vételével tervezendő meg:

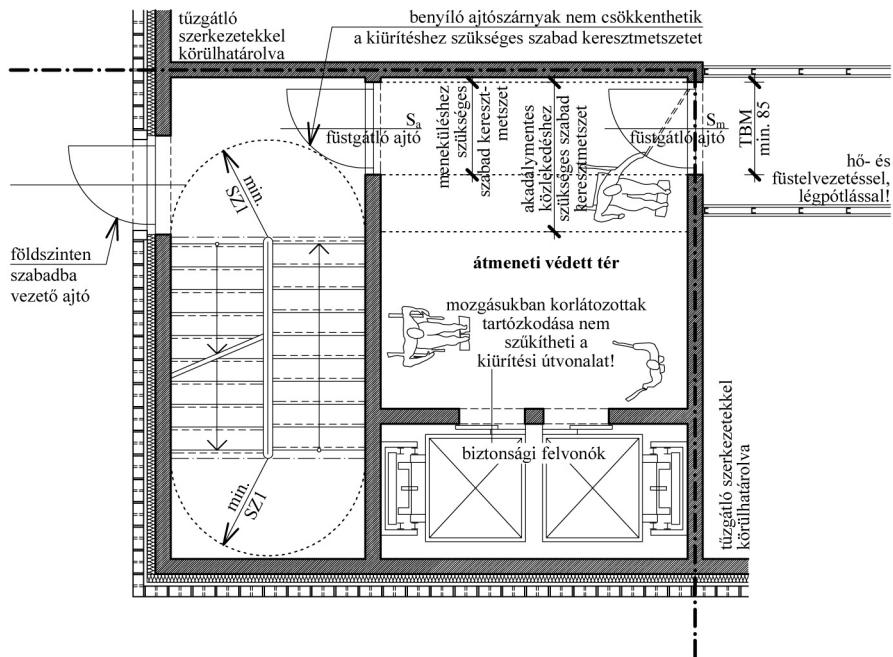
- Az átmeneti védett tér tűzgátló szerkezetekkel legyen körülhatárolva, azaz határoló szerkezeteinek tűzvédelmi osztálya és tűzállósági határértéke feleljen meg az adott épület(rész) tűzállósági fokozata által meghatározott, tűzgátló szerkezetekre vonatkozó követelményértékeknek, amely viszont nem lehet kevesebb az átmeneti védett térben tartózkodó személyek szabadba juttatásához szükséges időnél. Ez alól az ajtók képeznek kivételt, ahol a könnyű nyithatóság érdekében tűzgátló ajtók helyett füstgátló ajtókat kell alkalmazni;
- Az átmeneti védett tér befogadóképességét az oda menekülők teljes létszámára kell méretezni úgy, hogy a benntartózkodók ne akadályozzák a mozgásukban nem korlátozott személyek szabad menekülését;
- Meg kell akadályozni a tűz során keletkező hő és füst átmeneti védett térbe jutását az alábbi módszerek bármelyikével:
  - Épületgépészeti eszközökkel létrehozott, legalább 25, de legfeljebb 75 Pa közötti túlnyomással, amely nyitott és csukott ajtók esetén egyaránt biztosítandó;
  - Az átmeneti védett tér jól átszellőző külső téren keresztül történő megközelíthetőségével.
- Átmeneti védett térbe – füstmentes lépcsőházon vagy biztonsági felvonó aknáján kívül - csak jól átszellőző, szabad terű közlekedő (pl. függőfolyosó) vagy hatékony hő- és füstelvezetéssel ellátott zárt folyosó, illetve lépcsőház nyílhat.

- Az átmeneti védett térhez mindig kapcsolódnia kell az akadálymentes közlekedési elvek alapján szerkesztett lépcsőháznak és tűz esetén is működtethető felvonónak.
- A vertikális közlekedésre szolgáló helyiségek szabadba vezető kijáráttal rendelkezzenek, vagy füstmentesített, közvetlen a szabadba vezető közlekedővel, amelybe csak szabad terű közlekedő (pl. függőfolyosó) vagy hatékony hő- és füstelvezetéssel ellátott zárt folyosó, vagy tűzszakaszhatár-minőségű tűzgátló ajtóval csatlakozó egyéb helyiség nyílhat.
- Az átmeneti védett téren belül biztonsági világítást kell létesíteni.
- Az átmeneti védett tér túlnyomását tűz esetén is biztosító légtechnikai rendszer beszívónyílását úgy kell kialakítani, hogy oda a tűz során keletkező hő és füst ne juthasson el (pl. terepszinten). A rendszer üzemképességét legalább 1 órán keresztül, de legalább az átmeneti védett térben tartózkodó személyek szabadba juttatásának időszükségletéig szavatolni kell.
- Az átmeneti védett tér és az épület bejárata, portaszolgálata, biztonsági szolgálata, tűzoltósági vezetési pontja között kétirányú, tűzálló kábelezésű kommunikációs összeköttetést kell kiépíteni.
- Az átmeneti védett tér rendeltetését jól látható módon jelölni kell, a mozgáskorlátozottaknak szóló irányfényeket megfelelően el kell helyezni.

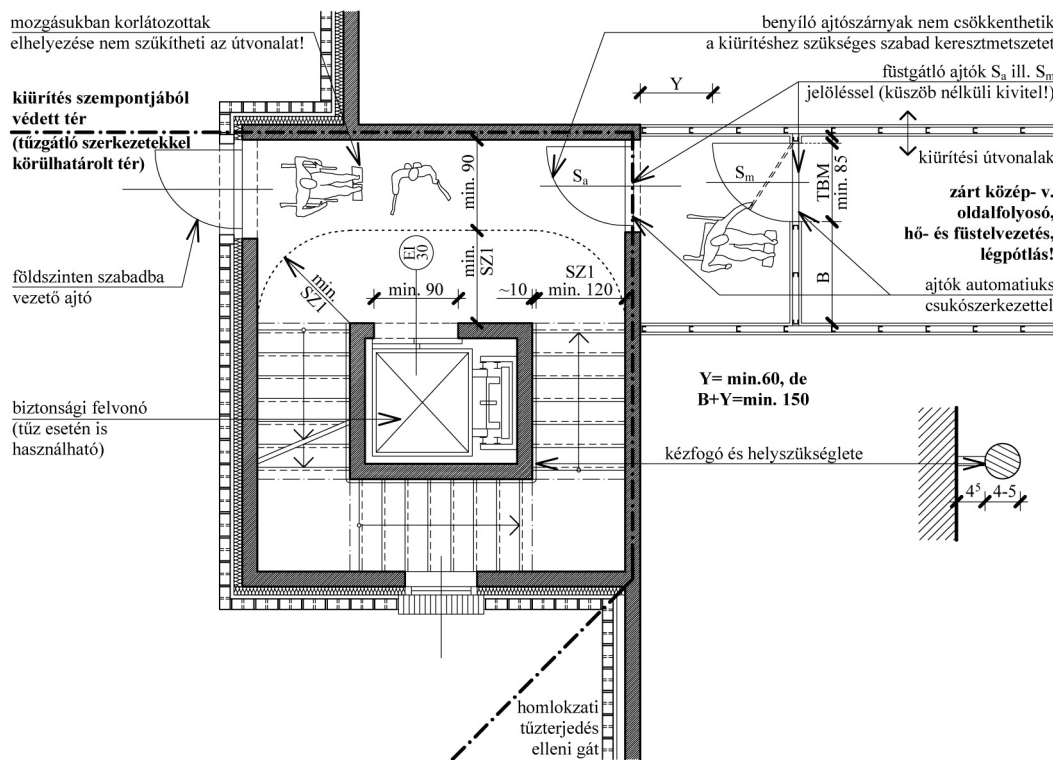
Az átmeneti védett terekből a további mentés, menekítés időigényét ki kell számolni, hiszen ez befolyásolja a védett tér szerkezeteire vonatkozó tűzállósági-üzemképességi követelményeket. A számítás során több tényezőt kell figyelembe venni:

- a mentéshez szükséges személyek (kijelölt dolgozók, biztonsági szolgálat, tűzoltóság stb.) védett térhez jutásának időszükséglete (épületen belül az OTSZ szerinti kiürítés-számítás sebességértékei alkalmazhatóak);
- ha a mentéshez segédeszközre is szükség van, azok védett térhez és kellő darabszámban történő juttatásának időszükséglete;
- a benntartózkodók mentésére szolgáló felvonó kapacitása, egy kiürítési menet időszükséglete (gyártói/tervezői adatszolgáltatást igényel);
- a lépcsőn történő mentés haladási sebessége (ehhez további kutatások, mérések szükségesek, szakirodalom:
<http://somogy.katasztrofavedelem.hu/publikaciok/tuzvedelem/menekites.htm>), továbbá a lépcső átbocsátóképessége - figyelembe véve a lépcsőkar szélességét.

Az átmeneti védett terek fenti elveknek megfelelő alaprajzi kialakítása az alábbiak szerint történhet:

- Füstmentes lépcsőházzal egy légtérként kialakított biztonsági felvonóval (lásd 1 sz. kép);

- Biztonsági felvonóval egy térben, de a füstmentes lépcsőháztól külön, de azzal összeköttetésben álló térként (lásd 2 sz. kép).

Nem ajánljuk az átmeneti védett terek kialakítását füstmentes lépcsőházzal összeköttetésben nem álló térként, még biztonsági felvonóval sem. Abban az esetben, ha a biztonsági felvonó bármely okból elromlik, az átmeneti védett tér csapdává alakul, az oda menekülő személyt nem lehet megközelíteni, kimenteni. Ilyen átmeneti védett teret legfeljebb felújításoknál, különösen műemléki felújításoknál lehet alkalmazni, egyéb megoldás hiányában.

Wagner Károly t. alez., Fővárosi Tűzoltóparancsnokság
Takács Lajos, tanársegéd Budapesti Műszaki Egyetem. Épületszerkezet Tanszék